

RESEARCH FOCUS

บทความวิจัยสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2567)

การค้าประเวณีในไทย

- มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย
- ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี
- มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย
- โครงการพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและครอบครัว: ทบทวนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ระยะที่ 2
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค้าประเวณีของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร



คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ในส่วนของภารกิจด้านการวิจัยรับผิดชอบโดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาสำนักวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาและสาธารณชน จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาจึงได้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัยด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม โดยนำเสนอในรูปแบบบทความวิจัย ทั้งนี้ เพื่อให้ผลงานวิจัยเป็นกลไกสำคัญด้านวิชาการและมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับสภาผู้แทนราษฎร และภารกิจงานของคณะกรรมการธิการต่าง ๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณา ร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการพิจารณาศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการพิจารณา อันจะส่งผลสำคัญต่อการตัดสินใจในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

จากความสำคัญดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาจึงได้จัดทำ Research Focus (บทความวิจัยสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการธิการ) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาและเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ บุคคลในวงงานรัฐสภา รวมถึงประชาชนผู้สนใจทั่วไป โดยนำเสนอในรูปแบบของบทความวิจัยที่มุ่งเน้นความถูกต้อง ครบถ้วน กระชับและเข้าใจง่าย พร้อมมีบทสรุปและการวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไปปรับใช้ได้ตรงตามความต้องการ และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย

วิจัยโดย ฌภัทรชา อธิรัตน์ และ ศศ.ธานี วรภัทร์

เรียบเรียงโดย คณาธิป ไกยชน

วิทยากรชำนาญการ

การค้าประเวณีในประเทศไทยเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายมาอย่างยาวนาน แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีหลายฉบับ แต่ยังไม่มียกเว้นหรือคุ้มครองผู้ค้าประเวณี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ค้าประเวณีมักถูกผู้แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากกลุ่มผู้ที่มีอิทธิพล อีกทั้งไม่มีมาตรการในการป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยได้ ทำให้การค้าประเวณีของไทยไม่ได้รับการควบคุมหรือคุ้มครองผู้ค้าประเวณีอย่างเหมาะสม และยังส่งผลเสียต่าง ๆ จากการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย ดังนั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และมาตรการอื่น ๆ อย่างเหมาะสมที่จะสามารถป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยได้

บทนำ

ปัญหาการค้าประเวณี (Prostitution) เป็นเรื่องที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานและไม่มีแนวโน้มลดลงแต่อย่างใด อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ จนนำไปสู่แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณี โดยมีแนวคิดว่า การค้าประเวณีเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย (Legalization) กล่าวคือ ตามแนวคิดของเสรีภาพในทางเพศและสิทธิทางเพศนั้น การค้าประเวณีย่อมเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ซึ่งรวมถึงหลักความเสมอภาคด้วย โดยต้องไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุในเรื่องความแตกต่างทางเพศ เพราะว่าหลักเสรีภาพทางเพศนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิทางเพศ ทั้งนี้ ผู้ค้าประเวณีและสถานประกอบกิจการการค้าประเวณีจะต้องทำการขึ้นทะเบียนต้องมีตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐเข้ามาควบคุมและดูแลสถานที่ประกอบกิจการการค้าประเวณีเป็นการเฉพาะเจาะจง และมีการนำกฎหมายแรงงาน สวัสดิการต่าง ๆ หรือสิทธิอื่น ๆ เข้ามาคุ้มครองผู้ค้าประเวณีอีกด้วย รวมถึงการตรวจสุขภาพทุก ๆ เดือนให้กับผู้ค้าประเวณี เพื่อเป็นการป้องกันและลดปัญหาต่าง ๆ จากการค้าประเวณี รวมถึงผู้ค้าประเวณีมีหน้าที่ในการเสียภาษีให้แก่กรมสรรพากรด้วย

อนึ่ง หากพิจารณาเรื่องอัตราโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 การป้องกันทางด้านสาธารณสุข การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการค้าประเวณีนั้น พบว่าเรื่องดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม ยิ่งไปกว่านั้นมาตรการในการคุ้มครอง ควบคุม ดูแลและการพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมแต่อย่างใด สะท้อนให้เห็นว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถ

ป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีได้ จึงทำให้ประสบความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย ซึ่งมีสาเหตุหลัก ๆ มาจากการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แม้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวจะตราขึ้นมาเพื่อเอาผิดกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าประเวณี แต่การค้าประเวณีและการเปิดสถานประกอบกิจการการค้าประเวณีไม่ได้รับการดูแลหรือช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่โดยตรง ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมไทยยังมีการเหยียดหยามและตีตราผู้ค้าประเวณีจึงเป็นสาเหตุให้การผลักดันเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ในอาชีพการค้าประเวณีนั้นทำขึ้นได้ยาก ในขณะที่ต่างประเทศมีการขึ้นทะเบียนทั้งผู้ค้าประเวณีและสถานประกอบกิจการการค้าประเวณี เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเป็นการค้าดำเนินการตามกฎหมายและผู้ค้าประเวณีต้องได้รับสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ การค้าประเวณีในสังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบ ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติ อีกทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันไม่มีสวัสดิการแรงงานขั้นพื้นฐานเอกชนอาชีพอื่น ๆ ทำให้ผู้ค้าประเวณีมีชีวิตที่ยากลำบากมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่มีความสอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพทางเพศของมนุษย์ ซึ่งเป็นผลให้การค้าประเวณีในประเทศไทยไม่ได้รับการป้องกันและการดูแลคุ้มครองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถป้องกันและลดปัญหาต่าง ๆ จากการค้าประเวณีได้ ดังนั้น จึงควรมีมาตรการในทางกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อเป็นการป้องกันและช่วยลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการค้าประเวณีในสังคมไทย สาเหตุของการค้าประเวณี แนวความคิดและทฤษฎีทาง

พฤติกรรมกรรมการเสพติด ทฤษฎีอาชญาวิทยาและสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทฤษฎีในเรื่องการกำหนดความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

2. เพื่อศึกษาปัญหาในทางปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 รวมถึงมาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีภายในประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาข้อแตกต่างในการป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณี โดยเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณีในต่างประเทศและกลุ่มประเทศที่ทำการเสียหายของผู้ค้าประเวณี รวมถึงมาตรการอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามบทกฎหมายของต่างประเทศ

4. เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณี การยื่นเสียหายของผู้ค้าประเวณีโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงมาตรการด้านสาธารณสุขและมาตรการอื่น ๆ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

ผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ปัญหาและสาเหตุของการค้าประเวณีในสังคมไทย แนวความคิดและทฤษฎีทางพฤติกรรมกรรมการเสพติด ทฤษฎีอาชญาวิทยาและสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทฤษฎีในเรื่องการกำหนดความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

ปัจจุบันการค้าประเวณีมีจำนวนมากขึ้น โดยเป็นผลมาจากภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเฉพาะช่วงสถานการณ์โควิด 19 ระบาด ทำให้สถานะทางการเงินของผู้คนมีความลำบากมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ตัดสินใจในการค้าประเวณีนั้นอาจมีความต้องการในการบริโภคและวัตถุนิยมสูง จึงเป็นสาเหตุให้มีผู้ค้าประเวณีจำนวนมาก อีกทั้งมีรูปแบบในการค้าประเวณีหลากหลาย และเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนอย่างมาก โดยมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม รวมถึงนโยบายในการพัฒนาประเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาการทุจริต ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ค้าประเวณีเข้าสู่วงจรการค้าประเวณีจากหลายสาเหตุ ทั้งสาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม รวมถึงสาเหตุทางกายภาพ (Physiological Significance) เช่น แรงกระตุ้นและความ

อยากรู้ อยากลองทางเพศความสัมพันธ์ หรือเกิดจากการถูกข่มขืน เป็นต้น

ทั้งนี้ ตามหลักเสรีภาพทางเพศนั้นมนุษย์ไม่ว่าจะชายหรือหญิงย่อมมีเสรีภาพในทางเพศ สามารถเลือกและกำหนดในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ด้วยตนเองได้ ซึ่งเสรีภาพทางเพศนั้นยังเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยจะได้รับการคุ้มครองในเรื่องของการค้าประเวณีโดยสมัครใจ เพราะการค้าประเวณีนั้นย่อมเกิดขึ้นจากความสมัครใจของผู้ค้าประเวณีในการใช้ร่างกายของตนเองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่ขัดต่อความสงบสุขหรือก่อความเสียหายแก่สังคมแต่อย่างใด สำหรับกรณีผู้ค้าประเวณียินยอมโดยสมัครใจที่จะกระทำความผิดนั้น ย่อมมีเหตุปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทฤษฎีของพฤติกรรมกรรมการเสพติดเกี่ยวกับการค้าประเวณี อันเกิดจากความคึกคะนอง ความพึงพอใจ ความอยากรู้ อยากลอง การตอบสนองต่อความต้องการทางสังคมบางอย่าง ฯลฯ รวมถึงทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเกี่ยวกับการค้าประเวณี กล่าวคือ ในกรณีการประกอบอาชีพการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจนั้นเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย เพราะเป็นการกระทำโดยสมัครใจระหว่างผู้ค้าประเวณีและผู้ซื้อบริการ แต่เมื่อใดที่ผู้ค้าประเวณีมีนายหน้าที่ทำการติดต่อ สมัครเข้าทำงานแฝงในสถานบันเทิงหรือในรูปแบบอื่น ผู้สมัครใจในการค้าประเวณีจะตกเป็นเหยื่อในการแสวงหาผลประโยชน์หรือหารายได้จากผู้ค้าประเวณี

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีการกำหนดความผิดในทางอาญา กล่าวคือ หากผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายที่ได้กำหนดไว้จะต้องได้รับโทษ ซึ่งการลงโทษตามกฎหมายอาญามีความรุนแรงที่รัฐสามารถบังคับใช้กับประชาชนได้ อีกทั้งยังป้องกันไม่ให้องค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายแบบไม่มีความยุติธรรมด้วย

2. ปัญหาในทางปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 รวมถึงมาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีภายในประเทศไทย

2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีมาตรการสำคัญในการลงโทษแก่ผู้ค้าประเวณีและลงโทษผู้ซื้อบริการเด็ก รวมถึงบิดามารดาที่มีการสนับสนุนให้บุตรของตนทำการค้าประเวณี แต่ยังคงพบว่ามีกฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถป้องกันการข่มขู่ และการยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ค้าประเวณีได้เลย จึงส่งผลให้มีการกระทำความผิดของผู้ค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในประเทศไทย ไม่ได้ระบุถึงมาตรการในการป้องกันการทำผิดซ้ำ ๆ ของผู้ค้าประเวณีที่มีอายุ 18 ปี ไว้แต่อย่างใด

2.2 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ได้มีการบัญญัติว่าสถานบริการนั้นเป็นสถานที่ในการประกอบกิจการ โดยดำเนินกิจการไปเพื่อความเรียบร้อยและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งไม่ควรให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ควรจัดให้มีความบันเทิงที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย แต่ปัจจุบันพบว่า มีการจัดตั้งสถานบริการกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ โดยไม่มีการควบคุม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น

2.3 มาตรการทางกฎหมายด้านสาธารณสุข โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของผู้ค้าประเวณีโดยสมัครใจและมีอายุน้อยกว่า 18 ปี ได้สำเร็จ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมีการบัญญัติถึงมาตรการทางกฎหมายด้านสาธารณสุขไว้เป็นการเฉพาะ ดังเห็นได้จากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในปัจจุบันที่อยู่จำนวนมาก

3. การป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณี โดยเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณีในต่างประเทศ และกลุ่มประเทศที่เสียหายของผู้ค้าประเวณี รวมถึงมาตรการอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามบทกฎหมายของต่างประเทศ

3.1 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยกฎหมายมีการระบุเขตพื้นที่ที่ให้มีการค้าประเวณีและให้มีใบอนุญาตการค้าประเวณี ซึ่งการรับรองให้มีการค้าประเวณีอย่างถูกต้องตามกฎหมายต้องผ่านการขึ้นทะเบียนและให้มีการค้าประเวณีอย่างเสรี และมีมาตรการในการควบคุมเพื่อให้เกิดการคุ้มครองผู้ค้าประเวณีและคุ้มครองความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อสังคม อีกทั้งมีการตรากฎหมายเพื่อรับรองการประกอบอาชีพของผู้ค้าประเวณีให้เป็นอาชีพสุจริต ทำให้ผู้ค้าประเวณีในเยอรมนีมีฐานะถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะได้รับ การรับรองและคุ้มครองจากหน่วยงานรัฐ

สำหรับการเสียหายของผู้ค้าประเวณีในเยอรมนี กฎหมายกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีทั้งที่เป็นลูกจ้างของสถานบริการต่าง ๆ หรือจะเป็นผู้ค้าประเวณีอิสระต้องเสียภาษีให้แก่รัฐด้วยเช่นกัน ซึ่งรายได้จากการค้าประเวณีอยู่ในหมวดของภาษีเงินได้ (สำหรับงานอิสระ) หรือภาษีเงินเดือน (สำหรับกรณีที่ เป็นลูกจ้าง) ซึ่งรัฐจะมีกฎหมายในการเสียภาษีการค้าประเวณีที่ค่อนข้างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้ค้าประเวณี

ยังสามารถฟ้องร้องต่อศาลได้ในกรณีที่ผู้ซื้อบริการทางเพศไม่ยอมจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้ค้าประเวณีที่ทำงานในสถานประกอบกิจการค้าประเวณี

3.2 ประเทศเนเธอร์แลนด์ กำหนดให้การประกอบกิจการค้าประเวณีสามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ต้องห้ามในลักษณะที่เป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งการประกอบกิจการดังกล่าวจะต้องดำเนินการขออนุญาตและปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ โดยผู้ประกอบการอาชีพค้าประเวณีจะได้รับสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องเสียภาษีตามกฎหมาย รวมถึงมีสิทธิได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐอีกด้วย

สำหรับการเสียหายของผู้ค้าประเวณีในประเทศเนเธอร์แลนด์ กฎหมายกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีต้องเสียภาษีเงินได้ในฐานะอาชีพอิสระ ซึ่งทำให้ผู้ค้าประเวณีมีหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายได้และเสียภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงมีหน้าที่ที่จะต้องคิดภาษีมูลค่าเพิ่มจากการบริการรวมในค่าบริการอีกด้วย โดยจะทำให้ผู้ค้าประเวณีได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิต่าง ๆ เหมือนวิชาชีพอื่น ๆ อีกทั้งเจ้าของสถานประกอบกิจการค้าประเวณีต้องจดทะเบียนการทำธุรกิจและต้องเสียภาษีให้กับรัฐบาลด้วย

4. วิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณี การยื่นเสียภาษีของผู้ค้าประเวณีโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงมาตรการด้านสาธารณสุขและมาตรการอื่น ๆ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

4.1 เปรียบเทียบมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ จากการค้าประเวณีระหว่างประเทศไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่ามาตรการของประเทศไทยในการบังคับผู้ค้าประเวณีให้ตรวจโรคเป็นประจำนั้นไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ เพราะสาเหตุของการแพร่ระบาดของโรคไม่ได้มาจากผู้ค้าประเวณีเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ผู้ซื้อบริการอาจเป็นพาหะของโรคได้เช่นกัน นอกจากนี้ แม้ว่าปัจจุบันจะมีหน่วยงานบริการตรวจสุขภาพผู้ค้าประเวณี ซึ่งมีราคาไม่สูงมากหรือไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนประเทศเยอรมนีได้มีการจัดระเบียบควบคุมจำนวนสถานประกอบกิจการค้าประเวณี และควบคุมจำนวนผู้ค้าประเวณีเพื่อเป็นการป้องกันการโรค โดยผู้ค้าประเวณีต้องทำการตรวจสุขภาพก่อนขึ้นทะเบียนการค้าประเวณี และต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐที่จะต้องทำ

การตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำสม่ำเสมอ และผู้ค้าประเวณีทุกคนมีสิทธิได้รับคำปรึกษาในด้านสุขภาพจากสถานบริการของรัฐ

สำหรับมาตรการในการรับรองสถานะของการค้าประเวณีนั้น ปัจจุบันผู้ค้าประเวณีในประเทศไทยมีความต้องการในการทำงานอิสระ การจัดให้มีมาตรการในการช่วยเหลือผู้ที่ประกอบอาชีพการค้าประเวณีผ่านสถานะการเป็นลูกจ้างนั้นไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากผู้ค้าประเวณีส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพการค้าประเวณีในลักษณะที่ไม่มีการเปิดเผยตัวตนให้สังคมได้รับรู้ จนเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถบังคับให้ขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณีได้ อีกทั้งการจัดเก็บข้อมูลยังไม่มีความปลอดภัยและขาดการรับประกันที่มีความน่าเชื่อถือว่าข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลอื่น ๆ ที่รัฐต้องเก็บรักษาเป็นความลับ ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นมีความสนใจในการขอใบอนุญาตเกี่ยวกับการค้าประเวณี ซึ่งมีความรัดกุมและชัดเจนมาก รวมถึงการห้ามค้าประเวณีเด็กหรือการค้าประเวณีที่กระทำโดยไม่สมัครใจ ดังนั้น ขั้นตอนในการขอใบอนุญาตประกอบอาชีพการค้าประเวณีดังกล่าว ผู้ค้าประเวณีต้องทำการยื่นเอกสารเพื่อขอใบอนุญาตต่อหน่วยงานท้องถิ่น อำเภอ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบซึ่งสามารถช่วยแก้ไขและลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีได้เป็นอย่างมาก

4.2 เปรียบเทียบมาตรการในเรื่องอายุของผู้ค้าประเวณีระหว่างประเทศไทยและประเทศเนเธอร์แลนด์ กรณีประเทศไทย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และประมวลกฎหมายอาญานั้น ไม่ได้ระบุว่าผู้ค้าประเวณีผิดกฎหมาย แต่เจ้าของกิจการค้าประเวณีนายหน้าจัดหาและชักชวนมาค้าประเวณีเท่านั้นที่มีความผิด และหากเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ลูกค้าที่มาซื้อบริการทางเพศก็มีความผิดฐานพรากผู้เยาว์ จึงทำให้เกิดปัญหาการค้าประเวณีเด็กเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่วนประเทศเนเธอร์แลนด์มีการกำหนดอายุของบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าประเวณีไว้ว่าต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 21 ปี ซึ่งเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากธุรกิจการค้าประเวณี ถ้าสถานประกอบกิจการค้าประเวณีได้รับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ไว้ทำงานเป็นผู้ค้าประเวณี รวมถึงผู้ที่มาใช้บริการกับผู้ค้าประเวณีด้วยนั้นถือว่าผิดกฎหมายอาญาและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

สำหรับมาตรการในการรับรองสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้ค้าประเวณี กรณีของประเทศไทย แม้จะมีกฎหมายเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี และได้กำหนดโทษทางอาญาต่าง ๆ แต่ยังไม่

สามารถช่วยทำให้ปัญหาการค้าประเวณีลดลงได้ ในทางตรงกันข้ามยิ่งทำให้การค้าประเวณีมีการขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การที่ไม่มีกฎหมายรับรองสถานะของผู้ค้าประเวณี ส่งผลให้ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับสิทธิใด ๆ รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ ตามกฎหมาย นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐจากการประกอบอาชีพดังกล่าว ด้วย ส่วนประเทศเนเธอร์แลนด์ได้มีการออกมาตรการต่าง ๆ ให้กับผู้ค้าประเวณีและผู้ประกอบกิจการค้าประเวณีต้องขึ้นทะเบียนและเสียภาษีให้แก่รัฐบาล โดยผู้ค้าประเวณีต้องมีอายุ 21 ปีขึ้นไป โดยมีการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำและได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐ รวมถึงมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามกฎหมายแรงงาน โดยจะได้รับสวัสดิการจากการว่างงานด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะว่าควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้การค้าประเวณีเป็นเรื่องถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ยกเลิกความรับผิดชอบในทางอาญาแก่ผู้ค้าประเวณีที่สมัครใจ โดยให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณี รวมถึงมีการแสดงรายได้และเสียภาษีให้กรมสรรพากรอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ จะสามารถช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการทุจริตและแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ลดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเป็นการเพิ่มรายได้จากภาษีการค้าประเวณีให้แก่รัฐได้

บทสรุปและการวิเคราะห์

การค้าประเวณีในประเทศไทยเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายมาอย่างยาวนาน แม้ว่าในประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเรื่องการค้าประเวณีหลายฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 แต่ยังมีปัญหาที่ส่งผลให้การกำกับดูแลการค้าประเวณีไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองผู้ค้าประเวณี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ค้าประเวณีมักถูกผู้แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล อีกทั้งไม่มีมาตรการในการป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยได้ ทำให้การค้าประเวณีของไทยไม่ได้รับการควบคุมหรือคุ้มครองผู้ค้าประเวณีได้อย่างเหมาะสม และยังเป็น การก่อผลเสียต่าง ๆ ในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย โดยมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย ทั้งมาตรการทางกฎหมาย มาตรการด้านสาธารณสุขหรือมาตรการอื่น ๆ ของไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ ทั้งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่

เกี่ยวข้อง และแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างกับต่างประเทศ อาทิ มาตรการทางด้านสาธารณสุข มาตรการในการรับรองสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ การรับรองสิทธิการขึ้นทะเบียนของผู้ค้าประเวณี โดยผู้ค้าประเวณีในต่างประเทศจะได้รับสิทธิและการคุ้มครองตามกฎหมาย เหมือนกับการประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาภาครัฐพยายามแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการค้าประเวณีมีรูปแบบที่หลากหลายตามยุคสมัยและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียบเรียงเห็นว่า แนวทางการดำเนินการของรัฐและการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีของไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักเสรีภาพทางเพศ ซึ่งบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในร่างกายของตนเองอย่างอิสระที่ไม่ต้องมีใครมากำกับควบคุม อีกทั้งเสรีภาพทางเพศยังเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่จะได้รับการคุ้มครองกรณีที่เป็นการค้าประเวณีโดยสมัครใจ เพราะการค้าประเวณีดังกล่าวย่อมเกิดจากความสมัครใจของผู้ค้าประเวณีในการใช้ร่างกายของตนเองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่ขัดต่อความสงบสุขหรือก่อความเสียหายแก่สังคม

ดังนั้น ผู้เรียบเรียงจึงมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าวและมีข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่จะช่วยป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและได้ผลในระยะยาว คือ ควรแก้ไขกฎหมายเพื่อรับรองให้การค้าประเวณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้ค้าประเวณีได้รับการคุ้มครองจากรัฐและมีสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากผู้ค้าประเวณีโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพล รวมถึงทำให้ผู้ค้าประเวณีได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ อันจะช่วยลดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถเข้ามากำกับดูแลการแก้ปัญหาการค้าประเวณีได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังทำให้รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีจากการประกอบอาชีพดังกล่าว เพื่อนำมาบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ต่อไป

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของบทสรุปในประเด็นที่สำคัญ หากผู้อ่านมีความสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม สามารถสืบค้นได้ตาม QR Code ที่แนบมาท้ายบทความนี้

บรรณานุกรม

ณภัทษา ธีรวงศ์เนติกุล, และธานี วรภัทร์. (สิงหาคม 2565). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์. 9(8), 228-248.

ศึกษารายละเอียดของรายงานวิจัยได้ที่



ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี

วิจัยโดย ญัฐวดี คงไข่
เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็กได้รับความสนใจตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 โดยมีการเคลื่อนไหวเพื่อหาทางยุติปัญหาการค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การค้าประเวณีอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการมีตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน คือ อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมถึงพิธีสารเลือกรับเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก เพื่อเป็นการประกันว่าสิทธิทางร่างกายของเด็กและสตรีจะได้รับความคุ้มครองและไม่ถูกละเมิด ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีตราสารดังกล่าว และได้อนุวัติกฎหมายภายในประเทศ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เพื่อคุ้มครองบุคคลโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม ผลการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังพบปัญหาในทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ทำให้ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการค้าประเวณีได้อย่างจริงจัง

บทนำ

จากสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคม เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ทำให้คนในสังคมมีค่านิยมในการบริโภคทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นและอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงเข้าสู่กระบวนการอาชีพที่เรียกว่า “การค้าประเวณี” สาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงเข้าสู่อาชีพการค้าประเวณีมีหลายอย่าง เช่น สภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน เป็นต้น ประเทศไทยยังถูกจำกัดในแง่ของกฎหมายและวัฒนธรรม ส่งผลให้สังคมไม่ยอมรับอาชีพการค้าประเวณี ส่วนด้านกฎหมายมีกฎหมายหลายฉบับที่ออกมาเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี อาทิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 แม้ว่าจะมีกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้ แต่ประเทศไทยยังมีการลักลอบค้าประเวณีที่ผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก และไม่สามารถทำให้การค้าประเวณีและธุรกิจการค้าประเวณีลดลงได้แต่อย่างใด สาเหตุเนื่องมาจากการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ถึงแม้ว่ากฎหมายมีขึ้นเพื่อเอาผิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าประเวณี แต่ปัญหาการถูกบังคับให้ค้าประเวณีและการเปิดบริการของสถานค้าประเวณีไม่ได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น ข้อบกพร่องไม่ได้ขึ้นอยู่ที่ตัวกฎหมายแต่อยู่ที่การขาดการบังคับใช้ โดยเห็นได้จากธุรกิจการค้าประเวณีที่ทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสังคม ส่งผลให้เกิดคำถามว่ากฎหมายการค้าประเวณีที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถควบคุมและแก้ไขปัญหาธุรกิจการค้าประเวณีในสังคมได้จริงหรือไม่ และหากกฎหมายการค้าประเวณีไม่

สามารถแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีได้ จะมีวิธีอื่นใดที่สามารถแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

แต่เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงเห็นได้ว่าอาชีพโสเภณีและการค้าประเวณีเป็นธุรกิจบริการทางเพศที่เป็นธุรกิจใต้ดินที่มีมูลค่าสูง เมื่อกฎหมายไม่สามารถทำให้การค้าประเวณีหมดไปจากสังคมไทยได้ รัฐจึงควรพิจารณาปรับแก้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีให้อยู่ในรูปแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เช่น การจัดเก็บภาษีสถานบริการที่มีการค้าประเวณีจะทำให้รัฐมีรายได้มากขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปใช้บริหารหรือพัฒนาประเทศในส่วนอื่นได้ และเมื่อมีการประกอบอาชีพการค้าประเวณีอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ปัญหาแรงงานหญิงในภาคการค้าประเวณีจำต้องมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานเสมือนกับแรงงานหญิงในภาคธุรกิจอื่น ทั้งระยะเวลาการทำงาน สุขอนามัย สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการต่าง ๆ ที่แรงงานในภาคการค้าประเวณีควรได้รับเหมือนเช่นอาชีพอื่น ๆ ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน การค้าประเวณีได้เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการค้าประเวณีเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายในส่วนของการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี รวมถึงการคุ้มครองแรงงานในภาคของการค้าประเวณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายต่างประเทศ

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการค้าประเวณีไทย

ผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายต่างประเทศ ได้ทำการศึกษามาตรการทางกฎหมาย 2 ประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประเทศเยอรมนี มีพระราชบัญญัติผู้ค้าประเวณี ค.ศ. 2016 กำหนดว่าสถานการค้าประเวณีต้องสอดคล้องกับแนวความคิดการประกอบธุรกิจ ตำแหน่งที่ตั้งต้องเป็นไปตามที่ผู้ประกอบการแจ้งไว้ อุปกรณ์และเงื่อนไขจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่ได้กำหนด เพื่อปกป้องผู้ค้าประเวณีที่ถูกจ้างในอาชีพค้าประเวณี พนักงานอื่น ๆ และผู้ใช้บริการของผู้ค้าประเวณี โดยกำหนดเงื่อนไขสถานการค้าประเวณีคือ 1) ห้องพักที่ใช้สำหรับการให้บริการทางเพศไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก 2) ห้องพักแต่ละห้องที่ใช้สำหรับการให้บริการทางเพศ มีระบบโทรศัพท์ฉุกเฉินที่เหมาะสม 3) ประตูของห้องพักแต่ละห้องที่ใช้สำหรับการให้บริการทางเพศ สามารถเปิดจากภายในได้เสมอ 4) สถานการค้าประเวณีมีเครื่องอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสุขาภิบาลที่เพียงพอสำหรับผู้ค้าประเวณี พนักงาน และผู้ใช้บริการของผู้ค้าประเวณี 5) สถานการค้าประเวณีมีห้องพักผ่อนและห้องสันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้ค้าประเวณีและพนักงาน 6) สถานการค้าประเวณีมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้เก็บของซึ่งปิดได้เป็นรายบุคคล สำหรับทรัพย์สินส่วนบุคคลของผู้ค้าประเวณีและพนักงาน และ 7) ห้องที่ใช้สำหรับการให้บริการทางเพศ ต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานี่นอนหลับหรือที่อยู่อาศัย

1.2 ประเทศนิวซีแลนด์ มีพระราชบัญญัติการปฏิรูปการค้าประเวณี ค.ศ. 2003 (Prostitution Reform Act 2003) ได้กำหนดให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายและสามารถประกอบอาชีพได้อย่างเปิดเผย ทั้งในสถานการค้าประเวณีตามสถานที่สาธารณะ บ้านของตนเอง หรือผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และผู้ค้าประเวณีมีสิทธิได้รับสวัสดิการสังคมและการบริการด้านสาธารณสุขเหมือนอาชีพอื่น ๆ ทั้งยังได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน โดยถือเป็นอาชีพที่สุจริตและเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าประเวณีต้องจดทะเบียน แต่มีข้อห้ามผู้ค้าประเวณีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

2. ปัญหาเกี่ยวกับการค้าประเวณีไทย พบประเด็นปัญหา ดังนี้

2.1 โสเภณีไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่รองรับการค้าประเวณีจึงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอยู่ แต่ข้อเท็จจริงแล้วการค้าประเวณีนั้นได้ทำกันอย่างแพร่หลายและยากต่อการควบคุม ทำให้แรงงานที่เป็นโสเภณีเกิดปัญหาในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหากับนายจ้าง หรือมีปัญหากับผู้ใช้บริการ ในส่วนปัญหาเกี่ยวกับนายจ้างหรือเจ้าของสถานบริการประเภทต่าง ๆ นั้น การทำงานต้องตกลงค่าแรงเป็นจำนวนเงิน หากกรณีนายจ้างไม่ปฏิบัติตาม เป็นผลให้โสเภณีถูกเอาเปรียบจากการทำงาน และแรงงานโสเภณีไม่สามารถไปเรียกร้องหรือร้องเรียนได้ เนื่องจากการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ทั้งยังมีปัญหาในส่วนของการคุ้มครองแรงงานที่เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่แรงงานพึงจะได้รับจากรัฐ อาทิ การเลิกจ้างไม่เป็นธรรมที่แรงงานมีสิทธิได้รับค่าชดเชยจากนายจ้าง สิทธิการได้รับบริการและเข้าถึงประกันสังคม ในฐานะผู้ประกันตน หากการค้าประเวณีในประเทศไทยเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ทำให้โสเภณีที่ทำงานเหมือนแรงงานในอาชีพอื่นที่ถูกกฎหมาย ยังคงไม่ได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่รัฐได้ให้ไว้

2.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ การที่ประเทศไทยยังไม่สามารถทำให้การค้าประเวณีหมดไปจากประเทศได้ เนื่องจากมีปัญหากจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยปัจจัยหลักที่ไม่สามารถควบคุมได้เป็นเรื่องของผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรการของรัฐในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่งเจ้าหน้าที่คอยกำกับดูแลและตรวจสอบไม่ให้มีการค้าประเวณีเกิดขึ้น แต่ด้วยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ส่งเสริมให้มีการค้าประเวณี ในรูปแบบของการเรียกเก็บเงินจากผู้ประกอบการหรือตัวของโสเภณีเอง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนที่จะได้ประกอบการค้าประเวณีต่อไป จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่เห็นควรให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย เพราะหากยังผิดกฎหมายและไม่สามารถควบคุมได้นั้น ผลประโยชน์อาจตกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจเรียกทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ค้าประเวณีได้ หากการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายแล้ว รัฐอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการเรียกค่าตอบแทนจากผู้ประกอบการค้าประเวณีในรูปแบบของการจัดเก็บภาษีรายปี เพื่อที่รัฐจะได้นำเงินไปพัฒนาประเทศ และยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์จากการจัดเก็บเงินหรืออย่างอื่นตกแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยมิชอบอีกด้วย

2.3 ปัญหาอาชญากรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เมื่อการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่มีกฎหมายห้ามแสดงว่าโสเภณีไม่สามารถได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายได้อย่างเต็มที่จากการประกอบอาชีพการค้าประเวณี โดยโสเภณีต้องทำงานกับผู้ใช้บริการที่หลากหลาย ย่อมมีความเสี่ยงในเรื่องอาชญากรรม อาทิ การชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือทำร้ายร่างกาย หากเกิดเหตุการณ์ขึ้นโสเภณีจำต้องรับสภาพที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่สามารถแจ้งความหรือร้องทุกข์ตามขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมได้ เพราะเจ้าหน้าที่จะทราบถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม คือ การประกอบอาชีพค้าประเวณีอาจทำให้ถูกจับกุมเนื่องจากประกอบอาชีพผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงควรให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายโดยต้องมีการควบคุมและดูแลโสเภณีอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ เช่นเดียวกับผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น

3. ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ไขปัญหาไม่ให้มีการค้าประเวณีในสังคมไทยเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และยังพบว่าสถิติการค้าประเวณีตามสถานบันเทิงยังมีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่บางประเทศได้มีกฎหมายให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายโดยอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัด สามารถช่วยลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศได้ เพราะการออกกฎหมายธุรกิจค้าประเวณีสามารถดำเนินการได้นั้น ทำให้รัฐบาลทราบจำนวนผู้ค้าประเวณี สถานภาพของผู้ค้าประเวณีได้รับความคุ้มครองทั้งด้านค่าตอบแทนจากผู้ให้บริการ ความปลอดภัยด้านสุขอนามัย และการได้รับสวัสดิการตามสิทธิที่พึงมี จึงควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีไทยเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย โดยการตราเป็นกฎหมายปฏิรูปการค้าประเวณี สำคัญดังนี้

3.1 กำหนดหลักเกณฑ์อายุของผู้ค้าประเวณีต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และผู้ค้าประเวณีต้องตรวจสอบสุขภาพตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

3.2 ผู้ค้าประเวณีมีสิทธิใช้นางสีรับรองนามแฝงเพื่อสงวนข้อมูลส่วนบุคคลและต้องแจ้งต่อผู้ประกอบการ

3.3 ห้ามมิให้จดทะเบียนผู้ค้าประเวณีให้แก่บุคคลซึ่งตั้งครรภ์ช่วง 6 สัปดาห์สุดท้ายก่อนคลอด หรือบุคคลที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และห้ามมิให้มีการจดทะเบียนผู้ค้าประเวณีให้แก่ผู้วิกลจริต

3.4 การให้บริการทางเพศจะต้องคำนึงถึงสุขอนามัย และความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ค้าประเวณีเป็นสำคัญ

3.5 จัดระเบียบการค้าประเวณีโดยกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีต้องขออนุญาตหรือจดทะเบียน เพราะการกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีต้องขออนุญาตหรือจดทะเบียน จะทำให้รัฐบาลสามารถทราบจำนวนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้ค้าประเวณีที่ชัดเจนอันนำไปสู่การคุ้มครอง ควบคุมและตรวจสอบผู้ค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาผู้ค้าประเวณีหลบเลี่ยงภาษีได้อีกด้วย

บทสรุปและการวิเคราะห์

การค้าบริการทางเพศถือเป็นธุรกิจที่มีอยู่คู่สังคมไทยและสังคมโลกมายาวนาน ซึ่งแต่ละรัฐต่างให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา แต่จากข้อจำกัดของช่องว่างของกฎหมายและความซับซ้อนในกระบวนการดำเนินธุรกิจประเภทดังกล่าว มีการขยายเครือข่ายมากขึ้น ทำให้การแก้ไขปัญหาของแต่ละประเทศมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ ประเทศเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ บังกลาเทศ และนิวซีแลนด์ เห็นว่าสิทธิร่างกายเป็นสิทธิส่วนบุคคลสามารถทำให้ธุรกิจการค้าประเวณีถูกกฎหมายได้ แต่ยังมีบางประเทศมองว่าการค้าประเวณีเป็นการผิดศีลธรรมและส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมด้านอื่นตามมา เช่น ประเทศไทย จีน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นประเด็นถกเถียงในสังคมไทยว่า การแก้ปัญหาธุรกิจการค้าประเวณีด้วยการทำให้ถูกกฎหมาย จะช่วยยุติความรุนแรงในสังคม และทำให้รัฐมีรายได้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศได้มากขึ้นนั้น ในประเด็นดังกล่าวจึงมีความเห็นจากนักวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายเห็นต่าง ดังนี้

1. ฝ่ายสนับสนุน เห็นว่าจะสามารถจำกัดและกำหนดขอบเขตของการค้าประเวณีได้มากขึ้น เพราะต้องมีการจดทะเบียนธุรกิจประเภทดังกล่าว ช่วยควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยกฎหมายต้องกำหนดอย่างชัดเจนว่าการค้าบริการต้องมีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย และมีการตรวจโรคอย่างเคร่งครัด มีหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลเรื่องนี้ โดยเฉพาะ รัฐสามารถเก็บภาษีรายได้จากธุรกิจซึ่งเป็นจำนวนที่สูง โดยคาดการณ์ได้ว่าอาจเก็บได้ถึง 5 หมื่นล้านบาทต่อปี โดยเงินดังกล่าวจะสามารถนำไปพัฒนาประเทศ และให้สวัสดิการทางสังคมแก่แรงงานผู้ค้าประเวณีให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานเช่นเดียวกับแรงงานประเภทอื่น

2. ฝ่ายคัดค้าน เห็นว่าจะเกิดค่านิยมที่ผู้หญิงจะเข้าสู่ธุรกิจการค้าประเวณี เนื่องจากเห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่ใช้แรงงานหนักแต่กลับให้ผลตอบแทนสูงกว่าอาชีพอื่น จะทำให้เกิดการค้าบริการที่มากขึ้น ย่อมส่งผลให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากขึ้นเช่นกัน ถึงแม้รัฐจะอ้างว่ามีการเข้าไปควบคุมอย่างจริงจัง แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ค่อนข้างยากที่จะสามารถดำเนินการภายใต้ข้อกฎหมายได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ ยังจะเกิดปัญหาด้านอื่น อาทิ การตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ หากกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจะทำให้มีการเสนอกฎหมายทำแท้งที่ถูกกฎหมายตามมา รวมถึงอาจเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดร่วมด้วย

ดังนั้น หากประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งเสริมการค้าประเวณีให้ถูกต้องตามกฎหมาย จึงเห็นควรมีมาตรการหรือกลไกในการควบคุมและแก้ไขปัญหาดังกล่าว มิให้เกิดปัญหาที่ขยายวงกว้างหรือส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น ดังนี้

1. ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบกลุ่มธุรกิจที่อาจเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีหรือธุรกิจทางเพศรูปแบบอื่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมิให้เกิดความซ้ำซ้อนการป้องปรามปัญหาดังกล่าว

2. ควรมีการจัดตั้งระบบฐานข้อมูลผู้ค้าประเวณีเพื่อเป็นการป้องกันการหวนกลับเข้าสู่การค้าประเวณี โดยจัดทำระบบข้อมูลกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายเช่นกัน

3. ควรมีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีให้ทันสมัย ครอบคลุมต่อบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและหลักการสิทธิมนุษยชน และมีบทลงโทษที่เด็ดขาดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีในทุกกรณีเพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่าง

5. ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ ให้ความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง มีความพอเพียง รู้จักการประมาณตน สร้างค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้องด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต มิให้เข้าไปสู่ความเสี่ยงกับธุรกิจการค้ามนุษย์

6. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์อย่างเป็นทางการค้ำมนุษย์ อาทิ การทำความตกลงร่วมกัน (MOU) ต่อการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์

7. ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ที่เคยค้าประเวณี เพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้หนีงมิให้กลับไปค้าประเวณีอีก ให้มีอาชีพ มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างถิ่น

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของบทสรุปในประเด็นที่สำคัญ หากผู้อ่านมีความสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม สามารถสืบค้นได้ตาม QR Code ที่แนบมาท้ายบทความนี้

บรรณานุกรม

- คำประเวณีเสรีจริงหรือ?. (2564). สืบค้น 20 มกราคม 2567 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/95971>
- ณัฐวุฒิ คงไช. (2565). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี. วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(12), 56-71.
- พรทิพย์ อ้าพัฒน์, และ หัซซากร วงศ์สายัณห์. (2561). ปัญหาโสเภณีในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สืบค้น 18 มกราคม 2567 จาก <https://hs.ssru.ac.th/useruploads/files/20181003/7c89a96406d2dd2e38bb372838f2801c0b66e1fe.pdf>
- พีรวิรัช อนันตศิริรัตน์. (2564). 'คำประเวณีถูกกฎหมาย' เสี่ยงจากเซ็กซ์เวิร์กเกอร์ จะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทยหรือไม่?. สืบค้น 31 มกราคม 2567 จาก <https://www.gqthailand.com/views/article/sex-work-should-be-decriminalized>
- เพชรรัตน์ พวงจาด. (2558). บทบาทของภาครัฐและประชาสังคมต่อปัญหาการค้าประเวณี. สืบค้น 20 มกราคม 2567 จาก http://www.ppmic.ru.ac.th/journals/1511762970_4.%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%8A%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%99%E0%B9%8C.pdf
- รับได้ไหม? คำกามเสรี EP.3 ดูให้ชัด!ชัดด้วยเหตุผล ทำได้หรือไม่ยกระดับโสเภณีถูกกฎหมาย. (2558). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/512166>
- สุทธิมาตร จันทรแดง. (ม.ป.ป.). ธุรกิจค้าบริการทางเพศ: สังคมไทยจะไปไหน. สืบค้น 15 มกราคม 2567 จาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/3journal/b22%20jun_1_5.pdf
- เสวนา 'โสเภณีก็เสรีไปเลยสิค่า' ดันยุติความรุนแรง-หาทางคุ้มครองสิทธิผู้ค้าบริการทางเพศ. (2564). สืบค้น 18 มกราคม 2567 จาก <https://workpointtoday.com/pheuthai-211217/>
- โสเภณีถูกกฎหมาย สังคมไทยควรยอมรับหรือปฏิเสธ. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.sarakadee.com/feature/2000/12/vote.shtml>
- อัครพล บุญโยปรัชญ์มภ์. (2561). แนวทางการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ในประเทศไทย. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.dsi.go.th/Files/25610910/%E0%B9%81%E0%B8%99%84%E0%B8%97%E0%B8%A2.pdf>
- ศึกษารายละเอียดของรายงานวิจัยได้ที่



มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย

วิจัยโดย ผศ.กนกลักษณ์ จุ่มณี, รศ.สุขสมัย สุทธิบัติ,
 สัตยา อรุณธารี และอุทัย อาทิวะ
 เรียบเรียงโดย วิมลรักษ์ ศานติธรรม
 วิทยาการชำนาญการพิเศษ

ปัจจุบันการที่กฎหมายมิได้มุ่งหมายจะป้องกันและปราบปรามการประกอบธุรกิจการค้าประเวณีอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันมิได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ทว่ากฎหมายกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่ไม่มีกฎหมายใด ๆ มาจัดระเบียบ และการที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษของผู้ที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะไว้ต่ำเกินไป และมีได้กำหนดความผิดของผู้ที่เข้าตกลงใช้บริการการค้าประเวณีดังกล่าวไว้ ทำให้ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่สาม ดังนั้น จึงต้องทำให้เรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งถูกกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งแก้ไขอัตราโทษและกำหนดความผิดดังกล่าวไว้ด้วย

บทนำ

ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจของราชอาณาจักรไทยมีสาระสำคัญ คือ ธุรกิจการค้าประเวณีแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ธุรกิจสถานการค้าประเวณี ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีของผู้อื่น (บุคคลที่สาม) และผู้ค้าประเวณีมีความผิดตามกฎหมาย แต่ผู้ใช้บริการของผู้ค้าประเวณีนั้นไม่มีความผิดตามกฎหมาย เว้นแต่จะเป็นการใช้บริการผู้ค้าประเวณีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในสถานการค้าประเวณีเท่านั้น และ 2) ธุรกิจตัวแทนเกี่ยวกับการค้าประเวณี ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีของผู้อื่น (บุคคลที่สาม) มีความผิดตามกฎหมาย แต่ผู้ค้าประเวณีและผู้ใช้บริการไม่มีความผิดตามกฎหมาย ส่วนการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น สามารถกระทำได้ โดยผู้ค้าประเวณีและผู้ใช้บริการไม่มีความผิดตามกฎหมาย และผู้ค้าประเวณีไม่ต้องขออนุญาตหรือจดทะเบียน และการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ ผู้ค้าประเวณีมีความผิดตามกฎหมายโดยมีอัตราโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท แต่ผู้ใช้บริการไม่มีความผิดตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม กฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจของราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบัญญัติของกฎหมายการประกอบธุรกิจการค้าประเวณี มิได้มุ่งหมายจะป้องกันและปราบปรามการประกอบธุรกิจการค้าประเวณีอย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกันก็มีได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นความผิด อันทำให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีของ

ผู้อื่นโดยบุคคลที่สาม ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย นิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตกเป็นโมฆะ ผู้ค้าประเวณีอาจไม่สามารถเลือกผู้ใช้บริการ และอาจไม่สามารถปฏิเสธการกระทำของผู้ใช้บริการได้ รัฐไม่สามารถจะจัดเก็บภาษี และควบคุมปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา เช่น ผู้ใช้บริการของผู้ค้าประเวณีฆ่าผู้ค้าประเวณี เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 การที่กฎหมายกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น ไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย โดยไม่มีกฎหมายใด ๆ มาจัดระเบียบ (มิได้กำหนดให้ผู้ค้าประเวณีต้องขออนุญาตหรือจดทะเบียน) ทำให้การค้าประเวณีในรูปแบบนี้เกิดขึ้นโดยปราศจากการควบคุม และก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาการจัดเก็บภาษี เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ บทบัญญัติของกฎหมายมิได้มุ่งหมายจะป้องกันและปราบปรามการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะอย่างจริงจัง เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายมีอัตราโทษต่ำเกินไป ทั้งบทบัญญัติของกฎหมายมิได้กำหนดความผิดของผู้เข้าตกลงใช้บริการการค้าประเวณีไว้ด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกาลสมัยและสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน และเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมาย

ที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในระบบห้ามการค้าประเวณี ระบบการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย และระบบยกเลิกการค้าประเวณี
4. เพื่อวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

ปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ มีดังนี้

1. กฎหมายมีได้มุ่งหมายจะป้องกันและปราบปรามการประกอบธุรกิจการค้าประเวณีอย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย จึงก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่สาม เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการจัดเก็บภาษี ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
2. การที่กฎหมายกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่ไม่มีกฎหมายใด ๆ มาจัดระเบียบทำให้การค้าประเวณีในรูปแบบนี้เกิดขึ้นโดยปราศจากการควบคุม และก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาการจัดเก็บภาษี เป็นต้น
3. การที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษของผู้ที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะไว้ต่ำเกินไป และยังมีได้กำหนดความผิดของผู้เข้าตกลงใช้บริการ ทำให้การค้าประเวณี

ในรูปแบบนี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไปและภาพลักษณ์ของราชอาณาจักรไทยเสียหาย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจพบว่า “การค้าประเวณี” หมายถึง การกระทำของผู้หญิง หรือผู้ชายหรือเพศที่สาม เพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยแลกเปลี่ยนค่าตอบแทน ซึ่งการกระทำนั้นอาจเป็นการกระทำต่อเพศเดียวกันหรือต่างเพศ โดยการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจเป็นเสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง ซึ่งในอดีตราชอาณาจักรไทยกำหนดให้การค้าประเวณีด้วยความสมัครใจเป็นสิ่งถูกกฎหมายมาตลอด แต่มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจเป็นสิ่งผิดกฎหมายเมื่อ พ.ศ. 2503 และแม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 แต่การค้าประเวณีด้วยความสมัครใจยังมีได้หมดไปจากสังคมไทย นักวิชาการจึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขไว้หลายข้อ เช่น ควรนำระบบการจดทะเบียนการค้าประเวณีมาใช้ในราชอาณาจักรไทย และเสนอแนะให้เพิ่มอัตราโทษสำหรับความผิดฐานติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ

จากการศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในระบบห้ามการค้าประเวณี ระบบการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย และระบบยกเลิกการค้าประเวณี พบว่าสำหรับการประกอบธุรกิจการค้าประเวณีและการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น ควรนำระบบการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายมาใช้ เพราะการกำหนดให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย จะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น ผู้ค้าประเวณีได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รัฐได้ประโยชน์จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่วนการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะนั้น ควรนำระบบห้ามการค้าประเวณีมาใช้ เพราะการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนทั่วไปที่เดินทางผ่านไปมาบริเวณนั้น

และทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสียหาย ดังนั้น จึงควรกำหนดให้เป็นความผิดตามกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า ประชากรวิจัยส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยมีความเห็นว่าควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ควรกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูกกฎหมาย โดยผู้ค้าประเวณีต้องจดทะเบียนและควรแก้ไขอัตราโทษสำหรับผู้ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะให้เหมาะสม และกำหนดความผิดของผู้ที่เข้าตกลงใช้บริการการค้าประเวณีดังกล่าวไว้ด้วย

จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย คือ

1. กำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าประเวณีต้องขออนุญาตและผู้ค้าประเวณีต้องจดทะเบียน ฯลฯ
2. กำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น เป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่ผู้ค้าประเวณีต้องจดทะเบียน
3. กำหนดให้ผู้ค้าประเวณีที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ และผู้ใช้บริการที่เข้าตกลงใช้บริการดังกล่าวมีความผิดตามกฎหมาย

ผู้วิจัยได้ร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทยขึ้น โดยผู้วิจัยได้ประเมินร่างกฎหมายดังกล่าว โดยใช้วิธีการประชุมแบบสนทนากลุ่มซึ่งประชากรผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน ร่วมกันประเมินร่างกฎหมายดังกล่าว โดยพิจารณาว่าหากราชอาณาจักรไทยจะใช้ระบบจัดระเบียบการค้าประเวณี ร่างกฎหมายที่ผู้วิจัยได้ร่างขึ้น ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน สวนกรณีการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะนั้น ประชากรผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน เห็นด้วยอย่างเป็นเอกฉันท์ว่า ควรกำหนดให้ผู้ค้าประเวณี

และผู้ใช้บริการของผู้ค้าประเวณีที่เข้าตกลงใช้บริการดังกล่าวมีความผิดตามกฎหมาย และต้องกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด

ทั้งนี้ เมื่อการประชุมแบบสนทนากลุ่มเสร็จสิ้น ผู้วิจัยสรุปผลการประเมินร่างกฎหมายจากการประชุมแบบสนทนากลุ่ม และได้ปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมายดังกล่าวตามการสรุปผลการประเมินนั้น อันทำให้ได้ผลการวิจัย คือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าประเวณี พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ คือ กำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีและการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูกกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ และผู้ใช้บริการที่เข้าตกลงใช้บริการดังกล่าวมีความผิดตามกฎหมาย เพราะมาตรการดังกล่าวนี้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าประเวณีต้องขออนุญาตจดทะเบียน มีอายุมากกว่า 20 ปี และมีการใช้ถุงยางอนามัยในระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
2. ควรกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้น สามารถกระทำได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ผู้ค้าประเวณีต้องจดทะเบียน เนื่องจากการจดทะเบียนผู้ค้าประเวณีมีข้อดีหลายประการ เช่น รัฐสามารถทราบจำนวนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้ค้าประเวณีที่ชัดเจน
3. ควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องการค้าประเวณีโดยเฉพาะ คือ สำนักงานปฏิรูปการค้าประเวณีและคุ้มครองผู้ค้าประเวณี สังกัดกระทรวงมหาดไทย และกำหนดให้ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในสำนักงาน คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด
4. หากราชอาณาจักรไทยจะกำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณี และการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเอง ในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูก

กฎหมาย รัฐบาลจะต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับทัศนคติของประชาชนทั่วไปให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วย

5. ควรกำหนดให้ผู้ค้าประเวณีที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเอง ในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ และผู้ใช้บริการที่เข้าตกลงใช้บริการดังกล่าวมีความผิด

6. ต้องมีการปรับทัศนคติของประชาชนทั่วไปและผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยชี้ให้เห็นว่าการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเอง ในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะ เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เนื่องจากได้สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนทั่วไป และทำให้ภาพลักษณ์ของราชอาณาจักรไทยเสียหาย

7. รัฐบาลควรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าประเวณี พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทยต่อไป

บทสรุปและการวิเคราะห์

ปัญหาของกฎหมายไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และควรกำหนดให้การติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งถูกกฎหมาย โดยผู้ค้าประเวณีต้องจดทะเบียน และควรแก้ไขอัตราโทษสำหรับผู้ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะให้เหมาะสม และกำหนดความผิดของผู้ที่เข้าตกลงใช้บริการการค้าประเวณีไว้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการวงค์เนติกุล และธานี วรภัทร์ จากงานวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยในเรื่องของการรับรองสิทธิการขึ้นทะเบียนของผู้ค้าประเวณี โดยผู้ค้าประเวณีจะได้รับสิทธิและการคุ้มครองตามกฎหมาย เหมือนเช่นการประกอบอาชีพอื่น ๆ ดังนั้น ควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีของไทยให้ถูกกฎหมาย โดยเริ่มจากการยกเลิกความรับผิดชอบในทางอาญาแก่ผู้ค้าประเวณีที่สมัครใจ โดยให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณีรวมถึงมีการแสดงรายได้และเสียภาษีให้แก่กรมสรรพากรอย่างถูกต้อง โดยมีการตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ค้าประเวณีโดยตรง ซึ่งในการกำหนดการค้าประเวณีให้ชอบ

โดยกฎหมายนั้น ไม่ได้เป็นการมุ่งเน้นเพื่อการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประกอบอาชีพค้าประเวณีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ถ้าทำให้การค้าประเวณีถูกต้องตามกฎหมายจะสามารถช่วยลดปัญหาอาชญากรรม และการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีการเพิ่มรายได้จากภาษี เพื่อนำไปช่วยเหลือคนในสังคมจากความยากจนได้ สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการค้าประเวณีผ่านโลกออนไลน์ เพราะเรื่องดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในยุคปัจจุบัน ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับผู้ค้าประเวณี รวมถึงเรื่องการแพร่ระบาดของโรคที่ควบคุมได้ยากขึ้น การอบรมเรื่องสุขภาพ และการตรวจโรคเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านสุขภาพของผู้ค้าประเวณี

จากงานวิจัยของณัฐภัทร์ ณรงค์กิจพาณิชย์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี: ศึกษากรณีผู้ค้าประเวณีในประเทศไทย ที่เสนอแนะว่า 1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ในส่วนบทลงโทษผู้ค้าประเวณีให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษปรับเพื่อให้บทลงโทษนั้นสามารถป้องกัน ช่มชู้ ยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ค้าประเวณีโดยสมัครใจ ทั้งนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับควรให้สอดคล้องกับการกำหนดอัตราโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 และมาตรา 38 2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ในส่วนของมาตรการควบคุมครองและพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ผู้ค้าประเวณีทุกคนมีโอกาสจะได้รับความคุ้มครองและพัฒนาอาชีพตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และ 3) ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ให้มีการบัญญัติมาตรการป้องกันพิเศษ

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่น่าเสนอไปข้างต้นเป็นเพียงบทสรุปในประเด็นที่สำคัญ หากผู้อ่านมีความสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม สามารถสืบค้นได้ดัง QR Code ที่แนบมาท้ายบทความนี้

บรรณานุกรม

- กนกลักษณ์ จุยมณี, สุขสมัย สุทธิบัติ, สัตยา อรุณธารี และ อุทัย อาทิวะ. (26 เมษายน 2565). มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจในราชอาณาจักรไทย. *วารสารคฤภณบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 12(1), 87-98.

ณภัทษา อีรวงศ์เนติกุล และ ธาณี วรภัทร์. (สิงหาคม 2565). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและลดปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทย. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 9(8), 228-247.

ณัฐปภัทร์ ณรงค์กิจพาณิชย์. (2561). มาตรการทางกฎหมายในการแก้ปัญหาการค้าประเวณี: ศึกษากรณี ผู้ค้าประเวณีในประเทศไทย. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 6(1), 71-84.

ณัฐวุฒิ คงไข. (17 กุมภาพันธ์ 2565). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี. วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(12), 58-70.

ศึกษารายละเอียดของรายงานวิจัยได้ที่



โครงการพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและครอบครัว: ทบทวนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ระยะที่ 2

วิจัยโดย รศ.มาตาลักษณ์ เสรมธากุล และคณะ
เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ปัญหาการค้าประเวณีมีความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างของสังคม ดังนั้น การแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณีจึงจำเป็นต้องศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน และรูปแบบการค้าประเวณีที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อให้เข้าใจข้อจำกัดและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ตลอดจนกำหนดมาตรการหรือการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิดตามรูปแบบของการค้าประเวณีที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีในประเทศไทยต่อไป

บทนำ

ปัจจุบันการค้าประเวณีในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ ทั้งสมัครใจและถูกล่อลวงหรือถูกบังคับ โดยประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ คือ ผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือค้าประเวณี ทั้งนี้ ปัญหาการค้าประเวณีในประเทศไทยมีมาอย่างยาวนาน และพบว่าเด็กผู้หญิงที่เข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีมีแนวโน้มของอายุที่น้อยลง ซึ่งส่วนใหญ่ผ่านการชักชวนจากคนรู้จักหรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าประเวณี ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคสังคมออนไลน์ การค้าประเวณีจึงมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การซื้อขายบริการทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ เฟซบุ๊ก (facebook) เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรมและปัญหาทางสังคม รวมถึงอาจกระทบถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทยด้วย

ประเทศไทยมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2539 มาเป็นเวลานาน ซึ่งบทบัญญัติที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกำหนดโทษมีความไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงมีการตราพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. 2558 ขึ้น โดยกำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายทุก 5 ปี ซึ่งมาตรา 13 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้กฎหมายใช้บังคับเกิน 5 ปี นับถึงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 จะต้องดำเนินการพิจารณาทบทวนความเหมาะสม นับแต่วันดังกล่าว แต่ในกรณีกฎหมายใช้บังคับไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ให้ดำเนินการพิจารณาทบทวนความเหมาะสม เมื่อกฎหมายใช้บังคับครบ 5 ปี นับถึงวันที่

กฎหมายนั้นใช้บังคับ ดังนั้น การทบทวนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 จึงต้องถือปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว คือ ต้องดำเนินการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ซึ่งตรงกับวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

ดังนั้น กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงได้มีการศึกษาเพื่อทบทวนบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงเท่าทันต่อวิวัฒนาการของเทคโนโลยีตลอดเวลา โดยโครงการพัฒนากฎหมายเป็นไปเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและครอบครัว (กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ระยะที่ 4) และเป็นการขับเคลื่อนภารกิจของกฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีของต่างประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรและแบบจารีตประเพณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีของต่างประเทศทั้งกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและแบบจารีตประเพณี
2. เพื่อจัดทำ (ร่าง) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีให้สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

3. เพื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

ผลการวิจัย

1. การคาดคะเนจำนวนผู้ค้าประเวณีในประเทศไทยพบว่า ในภาพรวมจำนวนสถานบริการทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้ค้าประเวณีในสถานบริการมีจำนวนลดลง เนื่องจากเปลี่ยนรูปแบบเป็นการทำงานอิสระโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือที่เรียกว่า “การค้าประเวณีออนไลน์” แทน

2. สถานการณ์การค้าประเวณีในปัจจุบันพบว่า สถิติการจับกุมผู้แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพความรุนแรงของการค้าประเวณีที่ปรากฏทั่วไป และพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้อาศัยช่องว่างของกฎหมายในการเรียกรับสินบนจากผู้ประกอบกิจการค้าประเวณี แลกเปลี่ยนกับการไม่ดำเนินคดีกับสถานบริการดังกล่าว และในบางกรณีเจ้าหน้าที่รัฐละเลยไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด แสวงหาประโยชน์ส่วนตัวหรือแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเสียเอง

3. รูปแบบการค้าประเวณีและอุปสรรคในการปราบปรามการค้าบริการทางเพศในประเทศไทยพบว่า ผู้ค้าประเวณีในปัจจุบันสมัครใจเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นหญิงสาววัยนักศึกษาและวัยทำงาน บางส่วนสมัครใจค้าประเวณีเพราะอิทธิพลของทุนนิยมที่กระตุ้นให้บุคคลต้องการครอบครองทรัพย์สินหรือการมีภาระเลี้ยงดูครอบครัว อีกทั้งผู้ค้าประเวณีโดยสมัครใจทำงานอย่างอิสระมากขึ้น ไม่อยู่ภายใต้การกดขี่ของสถานการค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม ผู้ค้าประเวณีบางส่วนยังคงพึ่งพานายหน้าในการติดต่อลูกค้าให้แก่ตนเอง โดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการโฆษณา มีเว็บไซต์ที่ผู้บริการต้องสมัครสมาชิกก่อนถึงจะสามารถทราบรายละเอียดของผู้ขายบริการได้

4. กลไกการสังคมสงเคราะห์ที่ผู้ค้าประเวณีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2556 พบว่า การฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ค้าประเวณีอายุเกิน 18 ปี ซึ่งการกระทำผิดและประสงค์เข้ารับการคุ้มครองพัฒนาอาชีพที่ศาลมีอำนาจส่งตัวบุคคลดังกล่าวไปสถานแรกรับ หลังคำพิพากษาหรือกรณีผู้ค้าประเวณีอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งศาลได้พิจารณาความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต สิ่งแวดล้อมของผู้กระทำผิดแล้ว ศาลเห็นควรว่าไม่ควรลงโทษผู้กระทำผิด และมีความประสงค์ให้ส่งตัวบุคคลไปยังสถานแรกรับได้ จากนั้นสถานแรกรับจะพิจารณาศักยภาพ

พื้นฐานการศึกษาอบรมแล้วส่งไปยังสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ

5. มาตรการคุ้มครองเพื่อแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในปัจจุบัน เป็นรูปแบบการให้ความรู้และการศึกษาอบรมแก่หญิงหรือสตรีที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงให้ค้าประเวณีหรือให้เงินทุนในการศึกษาแก่นักเรียน เพราะรัฐเชื่อว่าปัญหาการค้าประเวณีเกิดจากความด้อยปัญญาและความยากจน แม้ว่าจะมีหลักสูตรการอบรม การจัดงานให้ผู้ค้าประเวณีแต่มีข้อจำกัด คือ หลักสูตรมีความล้าสมัยไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้ผู้ค้าประเวณีบางส่วนยังคงกลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณีเช่นเดิม

6. การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีกรณีกฎหมายจารีตประเพณีพบว่า จุดเด่นของกฎหมายว่าด้วยการค้าประเวณีคือ มีความพยายามถ่วงดุลระหว่างการให้อิสระในการค้าประเวณี กับการควบคุมการขยายตัวของธุรกิจการค้าบริการโดยมีการให้อิสระแก่ผู้ค้าประเวณีแบบส่วนตัว โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย แต่กำหนดให้การเป็นนายหน้าหรือเป็นผู้ประกอบการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และไม่มีข้อยกเว้นสำหรับกรณีระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรในการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งเน้นการทำให้อาชีพค้าประเวณีหมดไปจากสังคม โดยมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ซื้อประเวณีแทนการลงโทษผู้ค้าประเวณี นอกจากนั้นยังเน้นการสร้างกลไกพิเศษเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบอาชีพค้าประเวณีสามารถออกจากอาชีพนี้และไปประกอบอาชีพอื่นภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐ

7. การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการร่างกฎหมายว่าด้วยการค้าประเวณี พบว่าประเด็นเกี่ยวกับการลงทะเบียนของผู้ค้าบริการ แม้ว่าจะส่วนใหญ่ค่อนข้างเห็นด้วย แต่ระบบลงทะเบียนจะทำให้ผู้ค้าบริการสามารถเข้าสู่ระบบและเป็นการคัดกรอง การเฝ้าระวังและการควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาอื่น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น และยังช่วยให้ผู้ค้าประเวณีได้รับการคุ้มครองจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในทางตรงกันข้ามการลงทะเบียนผู้ค้าประเวณีอาจกลายเป็นการตีตรา และเปิดช่องให้เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงผู้ค้าบริการโดยใช้ข้อมูลหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนแสวงหาประโยชน์ได้เช่นกัน

บทสรุปและการวิเคราะห์

จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการค้าประเวณีของไทย เป็นการค้าประเวณีที่มีความสมัครใจเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการพึ่งพาอาศัยกันในการติดต่อหาลูกค้าอย่างเปิดเผย มีเว็บไซต์ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ในการติดต่อผู้ซื้อบริการ อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ปัญหาการค้าประเวณีมีสาเหตุมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีจึงต้องมีมาตรการคู่ขนานควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 โดยภาครัฐและเอกชนได้มีการสร้างความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ค้าประเวณี เช่น ศูนย์พิทักษ์หญิงบริการ มีการติดต่อกับกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของหญิงบริการหรือกลุ่มเพื่อนหญิง ซึ่งมีการติดต่อกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อัยการและบ้านพักฉุกเฉิน การประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ โรงพยาบาลของรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหาเดือดร้อนในทุกด้านและให้บริการที่พิกัดอาศัย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีในกรณีการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี คือ

1. เนื่องจากรูปแบบของการค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนยิ่งขึ้น ผู้ค้าประเวณีแอบแฝงอยู่ตามสถานบันเทิงหรือแฝงอยู่ในอาชีพอื่น ๆ โดยติดต่อลูกค้าโดยตรงทางโทรศัพท์ ผ่านนายหน้า โมเดลลิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าประเวณีทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมการกระทำความผิดตามรูปแบบของการค้าประเวณีที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถนำกฎหมายมาบังคับใช้ได้ครอบคลุมกับการกระทำความผิด

2. การค้าประเวณีเป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์ เนื่องจากผู้ค้าประเวณีเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าสตรีและเด็ก รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่น โดยไม่รวมไปถึงผู้ค้าประเวณี หากพิจารณาตัวบทกฎหมายในการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งกรณีการค้าประเวณีผู้ค้าประเวณีในประเทศไทยต้องมีการคัดแยกผู้ค้าประเวณีที่ตกเป็นเหยื่อค้าประเวณีที่กฎหมายต้องให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือกับผู้ค้าประเวณีโดยสมัครใจ ซึ่งในการคัดแยกผู้เสียหายกรณีการค้าประเวณี สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการจัดทำคู่มือการปราบปรามการค้ามนุษย์ และคุ้มครอง

ช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ค้าประเวณีในฐานะผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตรการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เป็นมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ค้าประเวณี โดยมาตรการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจะเน้นที่การคุ้มครองเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี จากการค้าประเวณีเป็นสำคัญ แต่ในกรณีเด็กมีอายุมากกว่า 18 ปี แม้บทบัญญัติกฎหมายจะเปิดโอกาสให้ผู้ค้าประเวณีสามารถขอรับความคุ้มครองและพัฒนาอาชีพได้ แต่ต้องผ่านการพิจารณาความเหมาะสมก่อน ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาจึงต้องกำหนดมาตรการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และให้ผู้ค้าประเวณีสามารถเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล รวมทั้งสิทธิในการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของบทสรุปในประเด็นที่สำคัญ หากผู้อ่านมีความสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม สามารถสืบค้นได้ตาม QR Code ที่แนบมาท้ายบทความนี้

บรรณานุกรม

- ทัศนรินทร์ รัชดาธนรัชต์, และ ณิชรุช วงศ์เจริญ. (2564). ปัจจัยส่งผลกระทบต่อทัศนคติใจค้าประเวณีของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.thaidj.org/index.php/JHS/article/view/10266/9031>
- ธนภัทร ทองสอน. (2565). ปัญหาการค้ามนุษย์ในไทย. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://researchcafe.tsri.or.th/inequality-of-men/>
- มาตาลักษณ์ เสรมธากุล และคณะ. (2565). โครงการพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและครอบครัว: ทบทวนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ระยะที่ 2. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.law.tu.ac.th/wp-content/uploads/2022/04>
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2560). ปัญหาเกี่ยวกับการค้าประเวณี. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://esv-jti.coj.go.th/Thesis/detail/Master's/2562/ma_62_023.pdf
- สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน. (2561). มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี: ศึกษากรณีผู้ค้าประเวณีในประเทศไทย. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://www.niti.ubru.ac.th/lawjournal/fileuploads/1_

รายละเอียดของรายงานวิจัยได้ที่



ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค่าประเมินของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิจัยโดย ทศนมิตร รัชตารักษ์ และ ธีรณัฐ วงศ์เจริญ

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

การค่าประเมินของเยาวชนหญิงอายุน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบมากที่สุดในรูปแบบการบริการทางสื่อโซเชียล รองลงมาในระดับมาก คือ ร้านอาหาร คาราโอเกะ อาบอบนวด ผ่านนายหน้า ธุรกิจเพื่อนเที่ยวงานกิจกรรมต่าง ๆ (Event) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการค่าประเมิน คือ อายุ ระดับการศึกษา มีญาติและเพื่อนที่ค่าประเมินและทัศนคติต่อการค่าประเมิน ส่วนภูมิหลังที่เป็นสาเหตุของการค่าประเมิน คือ ความยากจน บิดาและมารดาแยกทางกัน มีหนี้สินมาก และมีแรงจูงใจหาเงินจำนวนมากใช้จ่ายส่วนตัว สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา สถาบันทางสังคมควรส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักแยกแยะความผิดชอบชั่วดี และเข้าใจถึงผลกระทบในเชิงลบจากการค่าประเมิน

บทนำ

การค่าประเมินมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบตามยุคสมัยทางสังคม ขณะที่สื่อเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการค่าประเมินผ่านช่องทางออนไลน์ ปัจจุบันสาเหตุการค่าประเมิน คือ การค่าประเมินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านบริโภคนิยม นโยบายการเพิ่มรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวและเดินทางของประเทศไทยทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศอย่างสะดวกและมีโอกาสมุ่งแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กได้ง่าย และสื่อเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็ว ทันสมัย เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมในการใช้แสวงหาประโยชน์ทางเพศในการค่าประเมินเด็ก จึงมีเยาวชนหญิงจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการค่าประเมินสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ โดยมีอายุระหว่าง 15-19 ปี อาศัยช่องทางเหล่านี้ขายบริการทางเพศทั้งที่อายุน้อย และสาเหตุไม่ใช่มีฐานะยากจนหรือไม่มีทางเลือก แต่เป็นเพราะว่าการใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย ประกอบกับพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองความต้องการอารมณ์ทางเพศ การได้รับอิสระ การหาเลี้ยงตนเอง การได้รับความนับถือจากสังคม และความต้องการในปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ

ปัญหาการค่าประเมินของเยาวชนเป็นปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงและได้แทรกซึมเข้าไปในทุกสถาบันทางสังคม ตลอดจนกระบวนการอาชญาวิทยาของประเทศไทย รวมถึงการคุกคามต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ด้วยการกักขัง บังคับให้ค่าประเมิน ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของเยาวชนอย่างรุนแรง ปัจจัยของการมาประกอบอาชีพค่าประเมินของเยาวชนบางส่วนเกิดจากการถูกล่อลวง ในขณะที่เยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาสู่วงจรของการค่าประเมินด้วยความเต็มใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดในอีกแง่มุมหนึ่ง อันเป็นค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป

การทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาสถานการณ์ รูปแบบการค่าประเมิน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค่าประเมิน ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค่าประเมินของเยาวชนในยุคของโลกไร้พรมแดนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่ปรากฏกรณีศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค่าประเมินของเยาวชน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการค่าประเมินของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 15 ปี ร้อยละ 60.78 ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 54.24 มีเครือญาติและเพื่อนที่ค่าประเมิน จำนวน 3-4 คน ร้อยละ 57.78 รายได้รวมของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 63.25 และส่วนใหญ่พักอาศัยร่วมกับญาติ ร้อยละ 44.39

2. สถานการณ์รูปแบบการค่าประเมินของเยาวชน

พบว่า รูปแบบการค่าประเมินของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบมากที่สุด คือ สื่อโซเชียล รองลงมาในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือ ร้านอาหาร/คาราโอเกะ/อาบอบนวด ธุรกิจเพื่อนท่องเที่ยว ผ่านนายหน้า ธุรกิจงานจัดกิจกรรม (Event) ธุรกิจเสริมสวยความงาม ธุรกิจกายภาพบำบัดฟื้นฟูร่างกาย ธุรกิจบริการทางการกีฬา

สปอร์ตคลับ สถานบริการอบสมุนไพร ฟิตเนส และธุรกิจจัดหางาน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค่าประเมินของเยาวชน

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจค่าประเมินของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา มีจำนวนเครือญาติและเพื่อนที่ค่าประเมินและทัศนคติต่อการค้าประเมินตามลำดับ ซึ่งจากการศึกษาอื่นพบว่า ปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการค้าประเมิน คือ เยาวชนหญิงผู้ประกอบอาชีพค้าประเมินมีภูมิหลังด้านสภาพครอบครัวที่ยากจน บิดาและมารดาแยกทางกันหรือมีเรื่องทะเลาะวิวาทอยู่เป็นประจำ สถานะทางครอบครัวอยู่ระดับล่าง มีหนี้สินมาก มีปัญหาครอบครัว มีแรงจูงใจหลักในการค้าประเมิน คือ ต้องการเงินจำนวนมากมาใช้สอยส่วนตัว ชำระหนี้สินและใช้จ่ายในครอบครัว

4. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค่าประเมิน

1) ความยากจน การมีฐานะยากจนเป็นเหตุทำให้เยาวชนไม่ได้เรียนหนังสือเพราะครอบครัวไม่มีเงินส่งเสียค่าเล่าเรียน จึงทำให้ต้องตัดภาระค่าใช้จ่ายในการเรียนหนังสือของลูกออกไป เมื่อไม่ได้เรียนหนังสือจึงไม่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพที่ดี ต้องทำงานที่ได้รับเงินค่าตอบแทนต่ำและไม่พอที่จะดำรงชีวิต ซึ่งจะปรากฏอยู่ในสังคมวัยรุ่นหญิงชนบทเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมและงานก่อสร้างที่เป็นงานหนักและได้รับค่าตอบแทนน้อย เยาวชนจึงคิดหาทางออกเพื่อให้ได้เงินมาโดยวิธีอื่น จึงตัดสินใจค้าประเมินเพราะคิดว่าเป็นวิธีการที่ได้เงินง่ายที่สุดสำหรับคนที่ไม่มีความรู้

2) สภาพครอบครัว การที่เยาวชนขาดการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ การถูกละเลยเอาใจใส่ตั้งแต่เด็กเนื่องจากสภาพครอบครัวไม่มั่นคง พ่อแม่แยกกันอยู่ หย่าร้างกัน พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้ง พี่น้องไม่รักใคร่สามัคคีปรองดองกัน ซึ่งปัญหาขาดความอบอุ่นไม่ได้รับการอบรมดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทำให้เยาวชนคิดว่าตนเองอยู่คนเดียวบนโลก โดยไม่มีที่พึ่งพาให้คำปรึกษา ให้ความรักความอบอุ่นต้องตกอยู่ในสภาพแพ้ชีวิต ดำเนินชีวิตโดยไร้ทิศทาง ทำให้เด็กสิ้นหวัง อารมณ์แปรปรวน สภาพจิตใจเด็กจึงแปรผันเป็นเหตุให้เกิดการหลงผิดได้ง่าย อีกทั้งต้องออกไปเผชิญกับโลกภายนอกทำให้ต้องกระทำเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

อาจจะถูกชักจูงหรือหลอกลวงไปค้าประเมินทั้งโดยสมัครใจและไม่สมัครใจได้

3) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการค้าประเมินมากที่สุด ด้วยภาวะเศรษฐกิจซบเซา อัตราคนว่างงานสูง อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น ครอบครัวมีรายได้เท่าเดิมหรือลดลงแต่ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทำให้ต้องหาเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ปัจจุบันมีช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างคนในสังคมแตกต่างกันมาก คนร่ำรวยกระจุกตัวอยู่ในบางกลุ่มเท่านั้น ในขณะที่คนฐานะยากจนมีมากกว่า ซึ่งคนกลุ่มดังกล่าวจำเป็นต้องหารายได้ในกึ่งเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัวอย่างง่ายจากคนรวยที่มีกำลังซื้อสูง เช่น ผู้หญิงที่มีภาระจำเป็นต้องเลี้ยงลูกด้วยตัวคนเดียว หรือต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ที่แก่ชรา รวมถึงมีโรคภัยไข้เจ็บ แต่ไม่สามารถหาอาชีพหรือรายได้ที่เพียงพอต่อความต้องการในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ จึงเกิดภาวะจำยอมที่ต้องหารายได้โดยการตัดสินใจมาค้าประเมินแทน

4) ความต้องการแข่งขันด้านวัตถุนิยมของเยาวชนมีสูงขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนค้าประเมินเพื่อให้ได้สิ่งของตนเองต้องการ ไม่ว่าจะเป็รถยนต์ บ้าน เสื้อผ้าราคาแพง เนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่ในปัจจุบันชอบฟุ้งเฟ้อตามกระแสของเพื่อนหรือกลุ่มคนในสังคมโดยไม่ดูสภาพของตนเอง อีกทั้งการได้รับค่านิยมที่ผิดและความต้องการที่จะมีเงินมาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อสนองความต้องการ ความสบายของตัวเอง ไม่ให้หน้าเพื่อนฝูง หรือเพื่อที่จะแข่งขันและได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ทำให้เยาวชนบางคนต้องยอมค้าประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ

5) การถูกล่อลวงให้ขายบริการ บุคคลหรือกลุ่มคนที่มุ่งหวังผลประโยชน์จากการค้าประเมินของเยาวชนมีมากในสังคมปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมจริยธรรม เยาวชนที่ถูกหลอกลวง ส่วนมากมีความรู้ไม่เท่าทันโลก ถูกโน้มน้าวจิตใจว่าเป็นงานที่ทำสบายได้เงินง่ายโดยไม่ได้บอกรายละเอียดที่แท้จริง ตลอดจนการสร้างค่านิยมที่ผิดให้กับคนในหมู่บ้านว่าเมื่อประกอบอาชีพค้าประเมินแล้วกลับมาจะมีบ้าน ซึ่งเป็นเหตุให้เยาวชนเหล่านี้หลงเชื่อจึงตกลงที่จะไปทำงานด้วย อีกทั้งการไม่ได้เรียนหนังสือและไม่มีการทำงานทำจึงตกเป็นเหยื่อถูกล่อลวงให้ค้าประเมินได้ง่าย การหลอกลวงให้ไปทำงานในต่างประเทศก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติด โดยเหยื่อจะถูกหลอกโดยอ้างว่าไปทำงานนวดแผนโบราณหรือร้านอาหาร แต่พอไปถึงจะถูกยึดหนังสือเดินทางแล้วขู่บังคับให้ค้าประเมิน ทั้งนี้

เหยื่อบางรายอาจจะรู้ทั้งรู้ว่าต้องไปค้าประเวณีแต่ก็ตกลงไป เพราะหวังว่าจะได้รับค่าตอบแทนที่สูง แต่ในความเป็นจริง จะไม่ได้ค่าจ้างสูงตามที่ตกลงไว้

6) สภาพแวดล้อมและสังคมที่ส่งผลเสียต่อเยาวชน จากการศึกษาที่เยาวชนมีญาติพี่น้องค้าประเวณี โดยไม่มีการถูกตำหนิว่ากล่าวตักเตือนหรือห้ามปราม หรือเป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวเกิดความอับอายต่อสังคม แต่กลับมีรายได้ส่งเลี้ยงพ่อแม่และครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย ทั้งที่ไม่ได้จบการศึกษาระดับสูง จึงเป็นเหตุให้เยาวชนเกิดความคั่นเคยและเกิดการยอมรับต่อพฤติกรรมการค้าประเวณีว่าเป็นเรื่องปกติ อันส่งผลให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ นอกจากนี้ กรณีเยาวชนพักอาศัยอยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม อาทิ แหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น แหล่งเสพยาเสพติด หรืออยู่ใกล้กับสถานบริการอาบอบนวด คาเฟ่คาราโอเกะ ที่มีการแฝงธุรกิจการค้าประเวณีอันส่งผลให้เยาวชนในพื้นที่ดังกล่าวถูกชักจูง หรือถูกบีบบังคับให้ค้าประเวณีได้ง่าย

5. แนวทางแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยสี่ง่้าและการตอบสนองต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การเสริมแรง ความใกล้ชิด การแยกแยะ การรู้ผลการกระทำ การฝึกฝน และการสรุปเป็นกฎเกณฑ์ และปัจจัยจุลภาค คือ ครอบครัว และปัจจัยกลาง คือ โรงเรียนและชุมชน เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมสำคัญในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชน เพราะเยาวชนที่มีปัญหาในโรงเรียนจะส่งผลต่อการตัดสินใจค้าประเวณีในอนาคต โดยเฉพาะเยาวชนที่ถูกทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง ตั้งแต่เด็กจะมีโอกาสค้าประเวณีสูงขึ้นถึง 2.35 เท่า ดังนั้น แนวทางการแก้ปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยพ่อแม่ควรให้ความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่ลูกของตนเอง ให้ความรัก ความอบอุ่นอบรมสั่งสอนสิ่งที่ถูกที่ควร คอยชี้แนะ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ลูกและที่โรงเรียน ครูควรจะเป็นผู้ที่เข้าใจลูกศิษย์และหาทางช่วยเหลือเมื่อลูกศิษย์ทำสิ่งผิดพลาด โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยสี่ง่้าและการตอบสนองของเยาวชน ได้แก่ 1) การเสริมแรง (Reinforcement) สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมให้เยาวชนแสดงออกซึ่งความคิดความสามารถอย่างมั่นใจ ตามบทบาทที่เหมาะสมตามเพศและวัยของเยาวชน 2) ให้ความใกล้ชิด (Continuity) ให้ความสำคัญต่อเยาวชนด้วยการมอบความรักและการดูแลเอาใจใส่ 3) การแยกแยะ

(Discrimination) ให้ความรู้ความเข้าใจในการแยกแยะสิ่งเร้าต่าง ๆ ในการรับรู้ เรียนรู้ ตามกระบวนการจิตวิเคราะห์อันส่งผลให้เยาวชนสามารถตัดสินใจตอบสนองการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสม 4) การรู้ผลการกระทำ (Feedback) ส่งเสริมเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เหตุผลที่เหมาะสม สามารถควบคุมตัวเอง เพื่อให้มีความประพฤติที่สังคมยอมรับ รวมถึงการรู้จักยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเอง 5) การฝึกฝน (Practice) จัดกิจกรรมฝึกฝนให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต คิดดี ทำดีเพื่อตนเองและส่วนรวม และ 6) การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) การปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเยาวชน ให้ความรู้รับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและส่วนรวม ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมทางการศึกษา จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกอาชีพ จัดหางานอาชีพให้แก่เยาวชน พัฒนาสุขภาพจิตใจ สังคม อารมณ์ รวมถึงเพิ่มความเข้มงวดในการปราบปรามผู้ล่อลวงเยาวชนเพื่อการค้าประเวณี และปราบปรามสถานประกอบการค้าประเวณี การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศของเยาวชนจากสื่อออนไลน์ รวมทั้งสถานบริการที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจัง

ดังนั้น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ควรให้การเสริมแรง ให้ความใกล้ชิด และส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแยกแยะถูกผิด และให้เยาวชนรับรู้ถึงผลของการค้าประเวณี ซึ่งจะเป็นแนวทางช่วยลดปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชนลงได้ นอกจากนี้ ภาครัฐควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับปัจจัยสี่ง่้า การตอบสนอง และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค้าประเวณีของเยาวชน โดยครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนชุมชน สังเกตและให้คำปรึกษาแนะนำต่อผู้ที่เข้าข่ายที่จะเข้าสู่วงจรการค้าประเวณี และมีกระบวนการเฝ้าระวังในระบบการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ โดย “กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการป้องกัน ไม่อนุญาตเยาวชนประกอบอาชีพค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด” สร้างมาตรฐานบทลงโทษในการพิจารณาการดำเนินคดีหรือผู้เสียหายประโยชน์จากการค้าประเวณีของเยาวชนให้มีความรุนแรง ด้วยการเพิ่มมาตรการทางกฎหมายและความเข้มงวดการดำเนินการจับกุมการค้าประเวณีของเยาวชน ทั้งโดยสมัครใจและจากการบังคับขู่เข็ญ ซึ่งจะเป็นแนวทางช่วยลดปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชนได้

6. ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีของเยาวชน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวซึ่งมีความใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุด ควรเข้มงวดกวดขันดูแลเกี่ยวกับการลักลอบค้าประเวณีของเด็กและเยาวชนทางสื่อโซเชียล ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนในรูปแบบอื่นอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเฉพาะเยาวชนที่ค้าประเวณี ดังนั้น ในการศึกษาค้างต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ศึกษารายการณ์ในกลุ่มครอบครัวและชุมชนของกลุ่มเยาวชนที่ค้าประเวณี

บทสรุปและการวิเคราะห์

การค้าประเวณีในปัจจุบันมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความซับซ้อนมากขึ้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการค้าประเวณีที่สำคัญประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ฐานะยากจน ขาดความอบอุ่น ขาดการศึกษา ต้องการใช้นิสัยค้าส่วนตัวที่มีราคาแพง ต้องการการยอมรับนับถือ และการถูกล่อลวง 2) ปัจจัยทางสังคม คือ นโยบายการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวและการเดินทางต่างประเทศ ความนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์และสังคมบริโภคนิยม และ 3) ปัจจัยจากการบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ และบทกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการค้าประเวณีที่มีความซับซ้อนจากสังคมออนไลน์ การค้าประเวณีในประเทศไทยมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ค้าประเวณี ผู้ประกอบการค้าประเวณี และผู้ดำรงชีพด้วยรายได้จากการค้าประเวณี

อย่างไรก็ตาม การค้าประเวณีส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของประเทศต่อชาวต่างชาติ และกระบวนการอาชญาวิทยาของประเทศ ดังนั้น ปัญหาการค้าประเวณีจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ 1) การสร้างสังคมให้มีคุณภาพจากความเท่าเทียมและสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์ในทุกด้าน เช่น การศึกษา การมีฐานทางเศรษฐกิจที่ดี การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนจากครอบครัว 2) การกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐ ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เป็นผลลัพธ์ตามมาด้วย และ 3) การมีตัวบทกฎหมายที่ครอบคลุมชัดเจน สามารถบังคับใช้ได้จริง โดยไม่ต้องอาศัยการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของบทสรุปในประเด็นที่สำคัญ หากผู้อ่านมีความสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม สามารถสืบค้นได้ตาม QR Code ที่แนบมาท้ายบทความนี้

เอกสารอ้างอิง

ณปภัช เลหาญจนกิจ (มกราคม-มิถุนายน 2563). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการค้าประเวณี. วารสารนิติศาสตร์, 11(1), 122-137. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.core.ac.uk/reader/352125460>

ทัศนมินทร์ รัชดาธนรัชต์, และ ณิรณัฐ วงศ์เจริญ. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจค้าประเวณีของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 30 (ฉบับเพิ่มเติม1), 332-343 สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.thaidj.org/index.php/JHS/articu/articu/view/10266/9031>

รายละเอียดของรายงานวิจัยได้ที่



การค้าประเวณีในไทย

การค้าประเวณีเป็นปัญหาที่มีมานานในสังคมไทย สาเหตุของการค้าประเวณีส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ขาดโอกาสที่รับการศึกษาที่สูงส่งผลต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ประกอบกับสังคมที่เน้นบริโภคนิยมเพิ่มขึ้น ทำให้อาจเกิดภาวะจำยอมหรือบางรายอาจเต็มใจการเป็นผู้ค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม ออาชีพค้าประเวณีในหลายประเทศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย อาทิ ประเทศเยอรมนี นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ มีกฎหมายจัดระเบียบการค้าประเวณีที่กำหนดให้ผู้ขายบริการทางเพศมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ต้องลงทะเบียนทำใบอนุญาตกับเจ้าหน้าที่รัฐ ทำการตรวจสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจต้องขอใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ อีกทั้งยังบังคับให้ผู้ซื้อบริการต้องใช้ถุงยางอนามัยเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ให้บริการ

ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้การค้าประเวณีเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเล็งเห็นว่าผู้ค้าประเวณีส่วนหนึ่งเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ ควรมีการลดโทษผู้ค้าประเวณี และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกไร้พรมแดนทำให้การติดต่อการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ทำได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่บริการธุรกิจทางเพศหรือมีนายหน้าเป็นคนกลาง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าประเวณีในลักษณะธุรกิจแฝงอยู่ในสถานบันเทิงต่าง ๆ อาทิ ผับ บาร์ ทำให้ยากต่อการควบคุมการค้าประเวณี ด้วยเหตุดังกล่าวมีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายควบคุมการค้าประเวณีว่ากฎหมายมิได้มุ่งหมายจะป้องกันและปราบปรามการประกอบธุรกิจการค้าประเวณีอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันมิได้กำหนดให้การค้าประเวณีการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย แต่กฎหมายกลับมีช่องโหว่ที่กำหนดว่าการติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะปิดบังซ่อนเร้นเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ประกอบกับการที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษของผู้ที่ติดต่อหรือชักชวนเพื่อการค้าประเวณีโดยตนเองในลักษณะเปิดเผยในที่สาธารณะไว้ต่ำเกินไป และไม่ได้กำหนดความผิดของผู้ที่เข้าตกลงใช้บริการการค้าประเวณี ส่งผลให้ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่สาม ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดแนวคิดการเปิดเสรีการค้าประเวณีในประเทศไทยให้ถูกกฎหมาย โดยได้อธิบายผลจากการไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของผู้ค้าบริการทางเพศ คือ

1. ปัญหาการค้ามนุษย์ มีการตระเวนหาเด็กสาวในชนบทหรือบริเวณชายแดนเพื่อส่งไปตามสถานที่บริการต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยว มีการหลอกลวงไปทำงานบริการอื่นที่ไม่ใช่การขายบริการทางเพศด้วยค่าตอบแทนที่สูง
2. ปัญหาหนี้นอกระบบ เมื่ออาชีพการค้าบริการทางเพศไม่ได้ถูกขึ้นทะเบียนว่าเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพค้าประเวณีไม่สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ เช่น การซื้อบ้าน ซื้อรถ หรือเปิดบัตรเครดิต เพราะไม่มีหลักประกันหรือการแจ้งประกอบอาชีพได้ ผู้ประกอบการบางรายต้องเลือกไปพึ่งเงินกู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ก่อให้เกิดปัญหาหนี้นอกระบบตามมาที่จะส่งผลตามมาอีกมาก
3. ปัญหาการถูกทำร้ายร่างกาย ถูกบังคับให้ทำนอกเหนือข้อตกลง เนื่องจากไม่ได้เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายทำให้เมื่อปัญหาการไม่จ่ายค่าจ้างตามสัญญา ทำร้ายร่างกาย หรือถูกบังคับให้ปฏิบัติเกินข้อตกลงนั้น

ผู้ค้าบริการประเวณีไม่สามารถแจ้งความเอาผิดลูกค้าได้ เพราะเมื่อมีผู้ค้าบริการไปแจ้งความจะถูกแจ้งความกลับและต้องเสียค่าปรับในข้อหาค้าประเวณี

4. ปัญหาด้านสวัสดิการ ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าประเวณีจะไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการใด ๆ จากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานประกันสังคม เนื่องจากไม่สามารถจดทะเบียนเป็นอาชีพที่ถูกต้องได้ ทำให้เมื่อเกิดเจ็บป่วยด้วยเพราะเหตุจากการให้บริการ หรือปัญหาสุขภาพส่วนตัวจะไม่สามารถใช้บริการจากสิทธิประกันสังคมเหมือนกับอาชีพอื่นได้ หรือเมื่อเกิดปัญหาทำให้การประกอบอาชีพต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว ดังกรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไม่สามารถทำงานได้ ทำให้ไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือเข้าสู่กระบวนการเยียวยา รวมถึงสิทธิการตรวจสุขภาพประจำปีเหมือนอาชีพอื่น

นอกจากนี้ การผลักดันให้ธุรกิจการค้าประเวณีถูกกฎหมายจะทำให้สามารถจำกัดขอบเขตของการค้าประเวณีว่าทำได้มากเพียงใด เช่น เรื่องอายุของผู้ค้า ข้อจำกัดผู้ใช้บริการ สามารถควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ โดยกฎหมายต้องเข้ามาระบุอย่างชัดเจนว่าการค้าบริการต้องมีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย และมีการตรวจโรคอย่างเคร่งครัด สามารถควบคุมคนที่เข้ามาอยู่ในวงจรธุรกิจดังกล่าวได้ โดยมีการคัดกรองผู้ค้าและผู้ซื้อบริการ ตลอดจนรัฐสามารถเก็บภาษีรายได้จากธุรกิจได้ตามกฎหมาย และนำเงินที่ได้จากการเก็บภาษีมาพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จึงได้มีการเสนอให้มีการแก้กฎหมายให้ธุรกิจการค้าประเวณีถูกกฎหมายในสาระสำคัญ คือ

กำหนดหลักเกณฑ์อายุของผู้ค้าประเวณีต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และผู้ค้าประเวณีต้องตรวจสุขภาพตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ผู้ค้าประเวณีมีสิทธิใช้หนังสือรับรองนามแฝงเพื่อสงวนข้อมูลส่วนบุคคลและต้องแจ้งต่อผู้ประกอบการธุรกิจ มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หากเลิกทำงานแล้ว สถานบริการต้องลบข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้บริการภายใน 7 วัน

ต้องสมัครใจในการทำงาน ไม่สามารถบีบบังคับได้ เช่น เลิกวันหยุดเองได้ มีสิทธิในการปฏิเสธลูกค้า มีสิทธิเลิกทำอาชีพค้าบริการได้ทุกเมื่อ

การให้บริการทางเพศจะต้องคำนึงถึงสุขอนามัย และความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ค้าประเวณีเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี การยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เพื่อให้การค้าประเวณีถูกกฎหมายนั้น มิใช่เป็นมาตรการทางกฎหมายเดียวที่จะช่วยแก้ไขปัญหาค้าประเวณีได้ แต่ยังคงต้องพิจารณาถึงกฎหมายอื่นร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองผู้ค้าประเวณีให้มีสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการอาชีพอื่น อาทิ

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นการดูแลกรณีที่ผู้ค้าประเวณีทำงานในสถานบันเทิงที่มีนายจ้าง จำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองเรื่องเวลาทำงาน วันหยุด วันพักผ่อน วันลา ค่าตอบแทนการทำงาน สวัสดิการของลูกจ้างตามที่เห็นสมควร รวมถึงป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ให้ค้าประเวณี

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 เนื่องจากการค้าประเวณีเป็นอาชีพที่อาจไม่มีสถานที่บริการที่เป็นหลักแหล่ง การวางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแล และคุ้มครองให้ผู้ค้าประเวณีใช้บ้านเป็นสถานที่บริการเพศ จำเป็นต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการทำงานเพื่อมิให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

3. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลที่บ่งบอกความเป็นตัวตน ไม่ว่าจะเป็นภาพ ชื่อ สำเนาบัตรประชาชน ใบขับขี่ อีเมล เบอร์โทรศัพท์ และยิ่งครอบคลุมไปถึงไปถึงข้อมูลการใช้งานในระบบออนไลน์ทุกประเภท หากมีการนำข้อมูลไปเก็บ ใช้ หรือเปิดเผย ต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าของข้อมูล และเจ้าของข้อมูลมีสิทธิ์ลบหรือทำลายข้อมูลออกจากระบบได้ การค้าประเวณีถือเป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่งให้ผู้ให้บริการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด เนื่องจากเป็นเรื่องความสนใจของการประกอบอาชีพดังกล่าว ซึ่งควรมีความยืดหยุ่นในการส่งเสริมการใช้สิทธินามแฝงได้เพื่อสงวนข้อมูลส่วนบุคคล

4. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เป็นกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระสมัครใจเข้าร่วมประกันตนได้ จะทำให้ได้รับประโยชน์เมื่อส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม คือ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ เสียชีวิต ชราภาพ ว่างาน และสงเคราะห์บุตร

5. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 เพื่อวางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมการทำงานให้แก่ผู้ค้าประเวณีให้มีความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

6. พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เป็นเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิ กรณีที่ถูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตาย หรือจากโรคซึ่งเกิดตามลักษณะ หรือสภาพของงาน หรือจากการทำงาน กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นมา จะทำให้ผู้ค้าประเวณีได้รับสิทธิประโยชน์และได้รับการชดเชยเยียวยาในด้านต่าง ๆ

7. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 เพราะการประกอบกิจการสถานบริการบางประเภทซึ่งอาจดำเนินการไปในทางกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน ทว่า เมื่อสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจึงควรมีการปรับแก้กฎหมายสถานบริการให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยให้ครอบคลุมถึงธุรกิจการค้าประเวณีแต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่คำนึงถึงประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานบริการนั้น ๆ เป็นสำคัญ ทำให้การควบคุมการบริการได้อย่างปลอดภัยและเป็นระเบียบ

อย่างไรก็ดี การเปิดเสรีการค้าประเวณียังมีมุมมองเห็นต่างในแง่ของศีลธรรม อาจเกิดค่านิยมที่เข้าสู่การประกอบอาชีพค้าประเวณีที่ง่ายขึ้น เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่ใช้แรงงานหนักแต่ให้ผลตอบแทนที่สูง สร้างวัฒนธรรมบริโภคนิยม และอาจเกิดปัญหาการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์จนนำไปสู่การเสนอกฎหมายทำแท้งที่ถูกกฎหมายตามมาได้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในไทยควรมีการศึกษาถึงผลดี-ผลเสียอย่างรอบด้าน และหากยังไม่มีกฎหมายที่ทำให้การค้าประเวณีถูกกฎหมายได้ ภาครัฐควรส่งเสริมความรู้ให้แก่เยาวชนด้านการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง มีความพอเพียง สร้างค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้องด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ให้สัมพันธ์กับการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการฝึกอาชีพแก่ผู้เคยค้าประเวณีเพื่อพัฒนาอาชีพอื่นมิให้กลับไปค้าประเวณีอีก ให้มีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้



การเผยแพร่ความรู้ด้านงานวิจัยและพัฒนา โดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีผลงาน 6 รูปแบบที่สำคัญ ซึ่งสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ “คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ” ดังนี้

1. รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ (full text) โดยสถาบัน นักวิชาการอิสระ และนิสิตนักศึกษา ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานฯ รวมถึงผลงานวิจัยที่จัดทำโดยบุคลากรของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
2. บทความวิจัยปริทัศน์ (Research Review Article) บทความวิชาการที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดองค์ความรู้ และผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อประมวลความรู้และหาข้อสรุปในเรื่องหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ทั้งข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะในวงสาธารณะและกิจการที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายนิติบัญญัติ
3. บทความวิจัยสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ (Research Focus) เอกสารทางวิชาการที่รวบรวมข้อมูลในรูปของบทความวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร และภารกิจของคณะกรรมการสามัญ
4. เอกสารวิชาการ “เกาะกระแสโพล” เป็นเอกสารที่นำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็น (Poll) ในประเด็นที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม พร้อมทั้งวิเคราะห์เสนอความคิดเห็นและมุมมองด้านต่าง ๆ ด้วยการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. บทสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief)เป็นการศึกษาผลงานวิจัยหรืองานวิชาการมาศึกษาประกอบกัน ในขอบเขตของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำเสนอโยบายทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ให้แก่ผู้อ่าน ที่เป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขปัญหาค่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ทั้ง 5 ฉบับข้างต้นได้ที่



6. บทความวิจัยออกอากาศในรายการวิจัยก้าวไกล สามารถรับฟังได้ในรายการ “วิจัยก้าวไกล” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ระบบ F.M. คลื่นความถี่ 87.5 MHZและระบบ A.M. คลื่นความถี่ 1071 KHZ ทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 07.30–08.00 นาฬิกา

รับฟังรายการย้อนหลังได้ที่



**กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
1111 ถนนสามเสน แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร : 02-242-5900 ต่อ 5761**